

”Vår strategi är att betona hur familjekonceptet slår mot barn, eftersom kvinnors underordning är så oerhört normaliserad att ingen lyssnar om du tar upp den.”

Margarita Jankauskaite, Center for Equality Advancement

– Det är så motsägelsefullt att de å ena sidan vill förbjuda abort så att kvinnor tvingas fullfölja oönskade graviditeter, men å andra sidan driver igenom ett familjekoncept som säger att alla barn som föds utanför äktenskapet inte räknas och inte behövs.

– I linje med detta sade ledaren för det konservativa partiet i en debatt att vi måste bygga nya fängelser, eftersom barn till ensamstående mödrar ”blir kriminella”.

Än så länge kan ändå den kvinna som vill göra abort fram till tolfte veckan och till tjugoandra om det finns särskilda skäl – såsom risk för kvinnans liv eller hälsa samt vid skador på fostret. Enligt Esmeralda Kuliesyte på organisationen *Family Planning and Sexual Health Association*, FPSHA, kostar en okomplicerad abort ungefär 115 Litass eller 350 kronor.

– Det är inga problem för dem med jobb, hög lön och egna försäkringar – men för marginaliserade grupper kan kostnaden verkligen vara ett hinder.

– Sjukhusen kan i allvarliga fall genomföra en abort gratis, men det sker absolut inte regelmässigt och det finns inga statliga direktiv i frågan.

På samma sätt finns inga subventioner av preventivmedel och användningen är bland de lägsta i Europa (se faktaruta). Det förekommer ingen systematisk sexualundervisning i skolorna, men 2007 antog utbildningsdepartementet ett program kring ”Förberedelse för familjeliv”, som enligt Esmeralda Kuliesyte vilar på konservativ och religiös grund.

– Homosexualitet framställs som en sjukdom och eleverna får lära sig om avhållsamhet innan äktenskapet, men får ingen information om jämställdhet eller preventivmedel.

För även om Litauen ligger bland de lägre i Europa vad gäller antalet genomförda aborter, så är tonårsaborterna relativt många.

DET ÄR NÄSTAN folktomt på den lilla serveringen, men Esmeralda Kuliesyte talar dämpat om ett ämne som blir alltmer kontroversiellt i Litauen.

– För tio år sedan var abort nästan helt accepterat och det var knappt någon diskussion i frågan – i dag minskar toleransen och många fördömer öppet kvinnor som inte väljer att föda.

Det här är allra tydligast bland kyrkans företrädare, men finns även på annat håll. I flera fall har läkare vägrat att utföra ingreppet och det finns även ”katolska sjukhus” dit man inte kan vända sig för att avsluta en oönskad graviditet, berättar Esmeralda Kuliesyte, som själv är läkare i grunden. Hon är orolig för att ett mer konservativt samhällsklimat ska förstärka abortfientliga tendenser inom yrkeskåren.

Abort har varit tillåtet i Litauen ända sedan femtiotalet, då landet tillhörde Sov-

Trots att en majoritet av Litauens befolkning står bakom aborträtten röstade de i höstens val fram en konservativ regering med starka band till den

jetunionen. Någon lagstiftning har dock aldrig funnits och i dag regleras den litauiska aborträtten genom ett dekret från hälsoministern, vilket lätt kan ändras om landet får en regering med en mer restriktiv syn på sexuella och reproduktiva rättigheter. Och det är inget omöjligt scenario. I höstens parlamentsval blev det konservativa Fosterlandsförbundet största parti och där finns många ledamöter som stöder ett abortförbud. Partiet kommer nu att bilda koalitionsregering med två små center-

högergrupper samt med Partiet för nationell återuppståndelse, som leds av tv-kändisen Arunas Valinskas och av många betraktas som populistiskt.

UTMANINGAR VID SIDAN av rena moralfrågor tycks dock inte saknas för den nya regeringen.

Något som återkommer i alla samtal är att den ekonomiska situationen är väldigt svår och att unga människor emigrerar i brist på jobb och bostad. Därtill kan läggas

ett ordentligt budgetunderskott, hög inflation och stora ekonomiska klyftor mellan stad och landsbygd. En av dem som längtar bort, med sikte inställt på Berlin, är den 20-åriga veterinärstudenten Elena Lazutkaite. Tillsammans med två vänner driver hon det feministiska radioprogrammet *Atviras galas* som är en lek med orden ”öppen” och ”kuk”. Över ett glas varm, utspädd absint – som tydligen är en specialitet vid dåligt väder – berättar hon hur trött hon är på ”all skit” i det konservativa